

Սեդա Դադոյան

«ԱՅԼԱԽՈՀՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՌՈՂՋ ԵՐԱՌԻՅԹ Է», - ԱՍՈՒՄ Է
ՓԻԼԻՍՈՓԱՅՈՒԹՅԱՆ ԴՈԿՏՈՐ ՍԵՂԱ ԴԱԴՈՅԱՆԸ

- Տիկին Դադոյան, ինչո՞ւ ապագա մանկավարժների համար հատկապես ընտրեցիք «Հայկական այլախոհությունը» թեման...
- Որովհետև կարծում էի, որ դասախոսությամբ հանդես եմ գալու ապագա հոգեբանների և պատմաբանների լսարանի առաջ:
- «Այլախոհությունն առողջ երևույթ է», - ասացիք Դուք: Ի՞նչ էք կարծում, լսարանն ընկալե՞ց դասախոսության թեման:
- Հայկական այլախոհությունը նոր նյութ է: Ուսանողները կարծում եմ ավելի դյուրին ընկալեցին, քան այն մարդիկ, որ անըդհատ գրականության մեջ են:

Կարծես դրսի աշխարհից տեղեկություն չունեն: Մի տեսակ վախ կա. «Եթե իմ իմացածը սխալ լինի, ինչ պիտի անեմ...»:

Ես եկել եմ Հայաստան, որ համագործակցային կապեր ստեղծեմ: Նայում եմ մարդկանց աչքերին ու հասկանում, որ մտայնության հարց կա. դա պետք է մի քիչ փոխվի, պատրաստակամություն պետք է լինի, մարդը պետք է ընդունի ուրիշ մոտեցում, եթե այն ավելի լավն է:

- Իսկ մարդիկ հոգեբանորեն պատրաստ են...

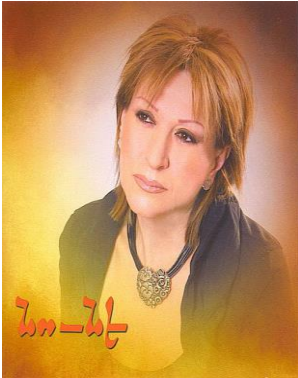
Հայաստանում շատ դժվար են ընդունում քննադատությունը, հիվանդագին, իսկ ինքնաքննադատություն բոլորովին չկա...

- Ի՞նչ կասեք խորհրդային շրջանի այլախոհների մասին...

- Ցավոք, խորհրդային տարիներին մեր շատ մտածողներ այլախոհ լինելու համար զոհ գնացին՝ Մինասը, Սևակը...

- Նոր սերունդը թերևս չի կրկնի նախորդների սխալները կամ կփորձի շտկել...

- Մենք լավ սերունդ ունենք, լավ ուսանող երիտասարդություն, որը համարձակորեն կարող է մտածածը բարձրացնել:

Նունե Ավետիսյան

Նունե Ավետիսյան (հաղորդավար) - Կան մարդկային ճակատագրեր, որոնք լեռ են հիշեցնում և չափազանց տարողունակ են: Նման մարդկանց հետ հանդիպելիս գերադասում ես լռել ու անվերջ լսել նրանց, օգտվել այն կենսունակ ավյուրից, որը նրանք պահպանում են իրենց մեջ հենց իրենց ճակատագրի ձեռքբերումներով: Նման մարդկանց հետ հանդիպումը չափազանց հաճելի և պատվաբեր է մեզ համար: Ընդ որում՝ նմանները շատ քիչ են ոչ միայն մեր ժողովրդի մեջ, այլև, ընդհանրապես, մոլորակի վրա, և, բախտի բերմամբ, “Բարև” հեռուստահաղորդման ընթացքում ներկայացվող հյուրը հենց այդպիսի մարդկանցից մեկն է ակադեմիկոս Գեորգ Բրուտյանը, ում

աշխատանքներն ընդհանրապես գերազանցում են մարդկային հնարավորությունները: Նրա կատարած աշխատանքների համար մեկ կենսագրությունը պետք է որ չբավականացներ, բայց, ինչպես տեսնում եք, կան մարդիկ, ովքեր իսկապես տարողունակ են իրենց բնույթով և կարողանում են տեղավորվել այդ սահմանների մեջ: Նախ և առաջ, ներկայացնեմ Հայաստանից Միացյալ Նահանգներ հյուր եկած ու այսօր նաև “Բարև”-ի հյուր՝ ակադեմիկոս Գեորգ Բրուտյանին: Ողջույն պարոն Բրուտյան, ինչպե՞ս եք:

Գ.Բ. - Շնորհակալություն, շատ լավ:

Նունե Ավետիսյան- Որպես մասնագետ, որպես փիլիսոփա, համաձայն եք այն ամենին, ինչ ես ասացի: Իսկապե՞ս կան մարդիկ, ում հնարավորությունները մեր պատկերացումներից ավելին են, և ամեն ոք չի կարող այդքան հնարավորություններով տեղավորվել այդ կենսագրության սահմանների մեջ և կարողանալ ներկայանալ մարդկությանը:

Գ.Բ. - Դուք ճիշտ եք ընկալում իրավիճակը, և դա ունի մի շարք պատճառներ: Պատճառներից մեկն այն է, որ ոմանք ծնվում են հենց այդպիսին, իսկ ոմանց էլ կյանքն է դարձնում փիլիսոփա:

Նունե Ավետիսյան - Կարո՞ղ ենք ասել, որ փիլիսոփայությունը վերացական գիտություն է: Արդյո՞ք ունեցել եք հստակ դիրքորոշում, որն ուղղորդել է Ձեզ այս գիտության ընտրության հարցում, որը շատ հաճախ վերացական գիտություն է համարվում:

Գ.Բ. - Դժվար է միանշանակ ասել, թե դա վերացական գիտություն է: Շատերն են կարծում, թե ամենավերացական գիտությունը փիլիսոփայությունն է, բայց այժմ աշխատում են ստեղծել պատկերավոր փիլիսոփայություն, փիլիսոփայությունը պատկերների մեջ, և այլն, ու ցույց տալ, որ այդ վերացականը միևնույն ժամանակ շատ կոնկրետ իրավիճակում կոնկրետ տեսք է ստանում:

Նունե Ավետիսյան - Պրն. Բրուտյան, ընդհանրապես մարդ արարածին ուսումնասիրելով Դուք ի՞նչ եզրակացության եք եկել, արդյո՞ք մարդ, երբ ավելի երիտասարդ է, առավել հավանական են նրա փիլիսոփայական հնարավորությունները, մտածելակերպը և այլն, քան, երբ նա արդեն հասուն տարիքում է: Ինչպե՞ս եք մեկնաբանում դա:

Գ.Բ. - Դա տարբեր մարդկանց մոտ տարբեր կերպ է դրսևորվում, բայց հիմնականում, իհարկե, պետք է ասել, որ ինչքան մարդիկ մեծանում են, այնքան իմաստնանում են: Այս հարցին շատ հետաքրքիր ձևով անդրադարձավ իմ թոռնիկներից մեկը: Մի քանի տարի առաջ ես նրա հետ գնացել էի Սան Ֆրանցիսկո: Թոռնիկիս անընդհատ ծանոթացնում էի մեծ փիլիսոփաների հետ, ներկայացնում շատ իմաստուն մարդկանց: Մի անգամ նա հարցրեց. “Պապի՞ կ, երբ մեծանում են, բոլո՞րն են դառնում իմաստուն փիլիսոփա”: Ասացի. “Ո՞չ, իմաստուն դառնում են, երբ երիտասարդ ժամանակ խելացի են լինում”:

Նունե Ավետիսյան - Դուք Հայաստանի ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս եք, նախագահության խորհրդական, Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիայի պրեզիդենտ: Իսկ ինչպե՞ս է ժամանակի հետ համընթաց քայլում այս գիտությունը, պրն. Բրուտյան:

Գ.Բ. - Ասել, թե փիլիսոփայությունն ամենահին գիտությունն է, քիչ է: Փիլիսոփայությունն առաջացել է մարդու առաջացման հետ միասին: Դա եղել է ն՝ հոգեկան բավարարվածության նշան, ն՝ աշխարհը ճանաչելու եղանակ: Եվ պատահական չէ, որ բոլոր երկրների համալսարաններում կան փիլիսոփայական ֆակուլտետներ, դպրոցներ, տարբեր կազմակերպություններ: Խորհրդային Միությունում շատ հաստատ ու հստակ էր պատկերը: Բոլոր հանրապետություններն էլ ունեին ակադեմիաներ, բայց ոչ բոլոր ակադեմիաներն ունեին փիլիսոփայության բաժանմունքներ: Եվ այդ պայմաններում, այնուամենայնիվ, Խորհրդային միությունն առաջին էր, որտեղ ստեղծվեց երկրորդ ակադեմիան՝ Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիան: Պատճառը մի քիչ զարմանալի է: Ես լավ կապերի մեջ էի հարևան հանրապետությունների փիլիսոփաների հետ, ում հետ ես հանդիպում էի տարբեր միջազգային գիտաժողովներում, համաժողովներում, լսում նրանց ելույթները և այլն: Վրաստանում, հատկապես, կային մի շարք նշանավոր փիլիսոփաներ՝ Նուցուբիձե, Բաքրաձե, Շերեթելի: Նրանք տարիքով ինձանից բավականին մեծ էին, և առաջինն ինձ առաջադրեցին իմ թեկնածությունը Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի անդամության համար: Մի անգամ ինձ մոտ եկան Վրաստանից յոթ փիլիսոփաներ, ընդ որում՝ մի մասը Սուխումիից Աբխազիայից, մի մասը՝ բուն Վրաստանից: Զանգահարեցին և խնդրեցին ընդունել իրենց: Ընդունեցի, յոթ օր մնացին և, վերջապես, գաղտնիքը բացահայտեցին. «Դուք սիրում եք Պիցունդան Աբխազիա», - դիմելով ինձ ասացին, - «Եվ պետք է իմանաք, որ Աբխազոտելը Պիցունդայում է թաղված»: Իհարկե, դա այդպես չէր: Բայց ի՞նչն էր նրանց համար կարևորը. նրանք ուզում էին ամեն կերպ ինձ համոզել, որ ես գնամ և Սուխումիում հիմնեմ Փիլիսոփայական ակադեմիա: Դա 1987 թվականին էր, այսինքն մոտ 25 տարի առաջ, և նաև փաստարկ էին բերում, որ մենք ունեցել ենք մեծ փիլիսոփաներ, ովքեր հիմա չկան և հիմա Դուք պետք է անեք ձեր հարևան հանրապետության համար այն, ինչ նրանք անում էին մյուսների համար: Դա, իհարկե, շատ դժվար հարց էր: Ես աշխատում էի Վիկտոր Համբարձումյանի հետ, ով գիտեր հարցերը հետաձգել և մտածել: Ես նրան պատմեցի կատարվածի մասին: Վերջինս ասաց, որ ցանկալի է մի քանի օր մտածել այդ խնդրի շուրջ և, ի վերջո, որպես հարցի լավագույն լուծում՝ առաջարկեց ստեղծել հայոց փիլիսոփայական ակադեմիա Հայաստանում: 1987 թ-ին ստեղծվեց Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիան և գործող համաշխարհային ակադեմիաների ցանկում, ըստ էության, դարձավ առաջինը: Դա այն պատճառով, որ մեր ժամանակներում կան երկու ակադեմիաներ՝ մեկը Լիխտենշտեյնում, մյուսը՝ Ֆինլանդիայում: Սակայն դրանք ուսումնական հիմնարկներ էին, այնպես, ինչպես, օրինակ, Արվեստի ակադեմիան Հայաստանում: Այն ուսումնական հաստատություն է, իսկ Ակադեմիան, ըստ էության, գիտահետազոտական կառույց է: Որպես այդպիսին սա առաջինն է մեր ժամանակներում: Աշխատանքի լավ կատարման համար անհրաժեշտ էին և՛ փորձ, և՛ էներգիա, բայց, նման դեպքում, ոգևորությունն էլ մեծ նշանակություն ունի: Եվ ստացվեց այնպես, որ աշխարհի լավագույն փիլիսոփաները ընդգրկվեցին որպես այս Ակադեմիայի արտասահմանյան անդամներ: Եվ նրանց առաջարկությամբ, արդեն 2001 թվականին, Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիան իր տեղը զիջեց Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիային, իսկ ինքը դարձավ Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիայի հայկական բաժանմունք՝ պահպանելով նաև իր ինքնուրույնությունը:

Ի դեպ, երբ միայն Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիան էր գործում, ես հրատարակում էի նաև ակադեմիայի հանդեսը, որը կոչվում էր “Armenian Mind”, իսկ Միջազգային ակադեմիայի ստեղծումից հետո հրատարակում ենք “News and Views”-ը, այսինքն՝ «Նորություններ և հայացքներ»: Այն հրատարակվում է որպես Ակադեմիայի հանդես և տարածվում

ակադեմիկոսների շրջանում: Ի դեպ՝ ակադեմիան ունի շուրջ 100 ակադեմիկոսներ՝ 44 երկրներից:

Նունե Ավետիսյան - Այդպես ամրապնդվում է շփումն ու մտքերի փոխանակումը:

Գ. Բ. - 2001 թվականից հետո մենք մի քանի միջազգային գիտաժողովներ ենք կազմակերպել: Առաջին գիտական համաժողովը տեղի ունեցավ 2005թ.-ին Հայաստանում: Մասնակցում էին մոտ քսան երկրների անդամներ: Վերջիններս գոհ էին, քանի որ այն շատ լավ անցավ: Հայրենիք վերադառնալով՝ նրանք անմիջապես նամակ գրեցին՝ խնդրելով իմ համաձայնությունը անմիջապես մեկ տարի հետո երկրորդ գիտաժողովը Հունաստանում կազմակերպելու՝ նշելով, որ այն լինի՝ երևանյան մոդելով”:

Նունե Ավետիսյան – Մեծ հպարտությամբ ես պետք է նշեմ Ձեր մեծ կենսագրությունից մի փոքր տեղեկություն. “Ակադեմիկոս Գ.Բրուսյանի գրչին են պատկանում ավելի քան վեց տասնյակ գրքեր և շուրջ երկու հարյուր հոդվածներ, որոնք թարգմանվել և հրատարակվել են քսան լեզուներով աշխարհի տարբեր երկրներում: Փիլիսոփայության մեջ ունեցած ներդրումների համար նա ընտրվել է Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի անդամ (1971), Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիայի հիմնադիր պրեզիդենտ (1987), Համաշխարհային մշակույթի ակադեմիայի ցմահ անդամ (Մեծ Բրիտանիա, 1990), «Արարատ» գիտությունների միջազգային ակադեմիայի անդամ (Փարիզ, Ֆրանսիա, 1992), Լոնդոնի Դիվանագիտական ակադեմիայի հիմնադիր անդամ (Լոնդոն, Մեծ Բրիտանիա, 2000), Միջազգային դիվանագիտական ակադեմիայի անդամ (Լոնդոն, Մեծ Բրիտանիա 2000), Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիայի հիմնադիր պրեզիդենտ (ԱՄՆ - Ավստրիա - Հայաստան - Հունաստան, 2001), Նոոսֆերայի (կայուն զարգացման) միջազգային ակադեմիայի անդամ (Մոսկվա, 2009),- սա ուղղակի մեկ էջն է այն կենսագրության, որը փորձեցի ներկայացնել:

Պրն. Բրուսյան, քանի որ երկար տարիներ Երևանի պետական համալսարանում դասավանդում եք և դասախոսություններով հանդես եք եկել աշխարհի տարբեր համալսարաններում, սա ևս Ձեր կենսագրության կարևոր բաժիններից է, նշանակում է՝ երիտասարդությունը, այսպես ասենք, անցնում է Ձեր թրի տակով: Ինչպե՞ս է Ձեր կապն ընդհանրապես հաստատվում երիտասարդության հետ և այն գլխավոր դասը, որ Դուք կարծում եք ամենից կարևորն է, այն առաջին դասը, որը պետք է փիլիսոփայությունը ծանոթացնի այն երիտասարդին, ում Դուք հանդիպում եք: Ո՞րն է Ձեզ համար ամենամեծ պատգամն այն մարդ արարածին, ում Դուք պետք է այդ ուղիով հետագայում տանք:

Գ. Բ. - Միրել փիլիսոփայությունը և սիրել գիտական աշխատանքը, զբաղվել այդ աշխատանքով: Ի միջի այլոց, նշեմ, որ շատ հաճախ ասում են. «Մեր ժամանակն ուրիշ էր, իսկ այժմյան երիտասարդները զիջում են իրենց ունակություններով»: Սակայն պետք է ասեմ, որ այդպես չէ: Ես միշտ ղեկավարվել եմ հետևյալ սկզբունքով. «Եթե որևէ կուրսում կա գոնե մեկ ուսանող, ով հետագայում լավ գիտնական դառնալու հույս էր ներշնչում ինձ, ապա ես ինձ պարտավոր եմ համարել այնտեղ դասավանդել՝ անկախ ամեն ինչից»: Եվ պետք է հպարտությամբ ասեմ, որ շատ լավ կադրեր եմ պատրաստել. Տիգրան Պետրոսյանը, ով հանձարեղ մարդ էր, և նա էլ, սիրելով փիլիսոփայությունը, դարձավ փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու, պաշտպանեց դիսերտացիա Հայաստանում: Ես իմ նախկին գիտական ղեկավար, աշխարհահռչակ փիլիսոփա Ասմունին հրավիրեցի որպես Տիգրան Պետրոսյանի ընդդիմախոս և, ի վերջո, նրանք երկուսն էլ դարձան Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիայի ակադեմիկոսներ: Դա շատ կարևոր հանգամանք է և եզակի դեպք չէ: Պետք է նշեմ իմ սաներից մի քանիսին ևս.

Աննա Ամիրխանյանը, ով հինգերորդ կուրսում, որպես բացառություն, պաշտպանեց ատենախոսությունը և դարձավ աշխարհի ամենաերիտասարդ փիլիսոփան, փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածուի աստիճանով: Ինձ մոտ աշխատելիս՝ նա գրեց հինգ գրքույկ և ամենաբարդ խնդիրների մասին: Փոխակերպական և մաթեմատիկական տրամաբանությունների փոխհարաբերության վերաբերյալ: Հիմա մենք երկհատորյակ ենք

հրատարակել այդ հարցերի վերաբերյալ, որը բացառիկ գործ է: Իմ մյուս տաղանդավոր սաներն են՝ Աթանեսյան Արթուրը՝ սոցիալական գիտությունների դոկտոր, ամբիոնի վարիչ (ԵՊՀ), Հովհաննես Հովհաննիսյանը, Հասմիկ Հովհաննիսյանը, ովքեր այժմ փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու են, դոցենտ, զգալի թվով հոդվածների և գրքերի հեղինակ: Նշեմ նաև իմ մեկ այլ սանի՝ Հակոբ Մադոյանին, ով պաշտպանեց այս տարի և այժմ կարդում է դասախոսություններ: Դավիթ Մոսիսյանը, ում 20 տարեկանում նշանակեցի Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիայի հրատարակչության տնօրեն: Մենք ունենք Internatioanal Academy for Philosophy Press՝ Oxford Press-ի օրինակով, որտեղ մենք հրատարակում ենք հոդվածներ՝ խիստ ընտրված կարգով:

Եվ, նաև, իմ ուսանողուհին՝ Լիլիթ Պետրոսյանը, ով Գիտահետազոտական կենտրոնի կրտսեր գիտաշխատող է, Մետափիլիսոփայության, փոխակերպական տրամաբանության և փաստարկման տեսության միջազգային գիտահետազոտական ինստիտուտի գիտական քարտուղար, Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիայի պրեզիդենտի օգնական, Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիային առնթեր երիտասարդ հասարակագետների ընկերակցության անդամ: Լինելով առաջին կուրսի մագիստրանտ՝ հոգեբանության ֆակուլտետի երկրորդ կուրսում դասախոսություններ է կարդացել «Գիտական աշխատանքի տեխնոլոգիան» դասընթացի շրջանակներում: Նաև գրել է «Լինել թե չլինելու տրամաբանություն» գրքույկը:

Նունե Ավետիսյան - Գրքի անվանումն արդեն հետաքրքիր է:

Գ.Բ. - Իհարկե, շատ հետաքրքիր է, ահա նա է: (Ցույց է տրվում հեղինակի գրքույկը):

Նունե Ավետիսյան - Օ՛, գեղեցկուհի է:

Գ.Բ. - Եվ, նաև, անգլերեն թարգմանությունը՝ “THE LOGIC OF TO BE OR NOT TO BE”.

Նունե Ավետիսյան - Հետաքրքիր է և շատ հաճելի:

Գ.Բ. - Եվ ես աշխատում եմ ներկայացնել դրանք ոչ միայն ակադեմիկոսներին, այլև արտասահմանյան շատ այլ գիտնականներին: Եվ վերջին անգամ, երբ ամերիկյան Metaphilosophy ամսագրի խմբագիրը ծանոթացել էր այս գործի հետ, Լիլիթին անմիջապես հրավիրել էր Ամերիկա՝ իր կուրսերից մեկում դասախոսություն կարդալու:

Նունե Ավետիսյան - Հրաշալի՜ է:

Գ.Բ. - Այսպես, նմանատիպ մարդիկ շատ կան: Ես հպարտանում եմ նրանցով: Ես գտնում եմ, որ ավելի լավ է մեկ գիրք պակաս գրեմ և աշխատեմ նման խելացի սերունդների հետ:

Նունե Ավետիսյան - Շատ շնորհակալ աշխատանք է:

Գ.Բ. - Նշեմ նաև իմ մեկ այլ ուսանողի ևս, ով գրեց «Լռություն» խորագրով գրքույկ:

Նմանատիպ հաջողություններով ես ավելի շատ եմ ուրախանում, քան իմ հաջողություններով:

Նունե Ավետիսյան - Մի միամիտ հարց պետք է տամ Ձեզ ակադեմիկոս: Մենք գիտենք, որ գոյություն ունի ազգային մշակույթ, ազգային ճարտարապետություն, ազգային քանդակագործություն և այլն: Կարո՞ղ ենք ասել, որ գոյություն ունի ազգային փիլիսոփայություն:

Գ.Բ. - Իհարկե, մենք ունենք Հայոց փիլիսոփայության պատմություն: Եվ փիլիսոփայությունն էլ ունի ինչպես ազգային, այնպես էլ՝ համամարդկային բնույթ:

Նունե Ավետիսյան - Իսկ որքանո՞վ է այն հետաքրքիր այլ ժողովուրդներին:

Գ.Բ. - Փիլիսոփայությունը զարգանում է: 1980 թվականին ես կազմակերպեցի Դավիթ Անհաղթի 1500-ամյա հոբելյանի համաժողովը՝ համաշխարհային մասշտաբով և հրավիրեցի Փիլիսոփայական ընկերակցությունների միջազգային ֆեդերացիայի նախագահին, բոլոր երկրների ամենախոշոր փիլիսոփաներին, Խորհրդային միության հանրապետությունների պատվիրակությունների ղեկավարներին, կրթության կամ արտաքին գործերի նախարարներին: Այդ իրադարձությունը շատ մեծ արձագանք գտավ, և մենք շատ գրքեր հրատարակեցինք:

Նունե Ավետիսյան - Եվ մեր ազգային փիլիսոփայությունը, հետաքրքրո՞ւմ է օտարներին:

Գ.Բ. - Այո՛, անկասկած:

Նունե Ավետիսյան - Պրն. Բրուտյան, արդյո՞ք փոխվել են փիլիսոփայական բազմազան հարցերի ու զանազան տեսանկյունների վերաբերյալ Ձեր տեսակետները, և ընդհանրապես, եղե՞լ են դեպքեր, երբ հակադրվեք ինքներդ Ձեզ: Այսինքն՝ ունեցե՞լ եք հակասական պահեր, որ գլխովին փոխվել է Ձեր կարծիքը այսինչ փաստի կամ երևույթի վերաբերյալ, որպես փիլիսոփա:

Գ.Բ. - Ես ապրել եմ շատ ծանր ժամանակաշրջանում: Խորհրդային միության տարիներին խիստ սահմանափակ էին հնարավորությունները: Մակայն, այնուհանդերձ, ես գրել եմ այնպիսի գործեր, որոնք օտարերկրացիների կողմից լավ էին ընդունվում, և ես 1958 թվականից սկսած մասնակցում էի բոլոր համաշխարհային համաժողովներին, և հաճախ ղեկավարում մի որևէ մասնաճյուղ: Ստեղծել էի Փաստարկման երևանյան դպրոց և վերջին համաժողովներում, անգամ, կլոր սեղան այդ հարցի շուրջը և, որի հետ կապված, մեծ պատմություններ եղան: Հատկացրել էին երկու ժամ, որի ընթացքում հինգ մարդ պետք է զեկուցեին, բայց 53 մարդ պայքարում էին տեղերի համար և հարկադրված եղանք դա Անգլիայում անցկացնել: Համաժողովի ղեկավարությունը սրահ տրամադրեց և կազմակերպեց երկրորդ նիստը: Ընդ որում այդ նիստի համար նրանցից ոմանք, ովքեր պատրաստ էին զեկուցելու, բայց հաջողություն չունեցան, մինչև անգամ Ավստրալիայից մեկ օրով եկան՝ մասնակցելու այդ երկրորդ նիստին:

Իհարկե, իմ գրքերն էլ են անցել շատ ծանր շրջաններ: Երբեմն խմբագիրներն այնպիսի դարձվածքներ են կիրառել, որոնցից ես սարսափում էի: Բայց, ժամանակն էր այդպիսին: Հետագայում պարզվել է, որ մասնագետներն ինձ համարել են, և հանդեսներում էլ վերջերս գտա, որ ես, ինչպես նաև մի շարք այլ փիլիսոփաներ, եղել ենք «ոչ պաշտոնական փիլիսոփայության հիմնադիրներ»:

Նունե Ավետիսյան - Մեր հեռուստադիտողներից մեկը Ձեզ ուղղված հարցադրում ունի: Լսենք:

Հեռուստադիտող- Բարի երեկո Ձեզ: Նախ, պետք է նշեմ, որ շատ հաճելի է լսել Ձեզ նման հանճարեղ մարդկանց: Խոնարհվում ենք Ձեր առջև: Ինչպե՞ս կարող ենք ձեռք բերել Ձեր գրքերից:

Գ.Բ. - Դրա համար ես պետք է խնդրեմ, որ վերահրատարակեն:

Նունե Ավետիսյան - Չկան այլևս հիմա:

Մենք չենք կարողանալու այս ծրագրի ընթացքում ծանոթանալ Գեորգ Բրուտյանի ապրած կենսագրության անգամ փոքր հատվածին, բայց ես ձեզ խոստանում եմ, որ առանց ակադեմիկոս Բրուտյանի ներկայության, մի անգամ ես կփորձեմ նրա կենսագրությունը ձեզ ներկայացնել, որովհետև արժե մեր մեծերին անդրադառնալ և դա անել հենց այն ժամանակ, երբ նրանք մեր կողքին են, երբ նրանց ժամանակակից ենք: Մենք պարտավոր ենք ներկայացնել նման մարդու ծավալած գործունեությունը ոչ միայն իր երկրում, այլև ամբողջ աշխարհում, և դա պետք է անել հիմա, քանի դեռ նա մեր կողքին է: Նշեմ նաև, որ Գ. Բրուտյանի այցելությունը Միացյալ Նահանգներ պատահական չէ, նպատակային է, ուստի պետք է խնդրեմ, որ մեզ մի փոքր ներկայացնեք այս այցելության նպատակը:

Գ.Բ. - Վերջին տարիներին ես այստեղ կազմակերպել եմ համաժողովներ՝ փիլիսոփայություն և մետափիլիսոփայություն թեմաներով, որոնք բավականին լուրջ խնդիրներ են, և ես շատ եմ զբաղվել դրանց ուսումնասիրությամբ: Համաժողովից հետո ես խորհրդակցեցի HI-AM բարեգործական միության ղեկավարի՝ Նշան Աճեմյանի հետ, ով շատ ջերմ մոտեցում ցուցաբերեց, և որոշեցինք կազմակերպել Հայաստան-Կալիֆոռնիա երիտասարդ հասարակագետների և հումանիտար ուսումնառողների գիտական համաժողով, որին կարող են մասնակցել նաև այլ երկրներից, եթե նրանց զեկուցումներն ընդունվեն կազմկոմիտեի կողմից: Մենք աշխատում ենք ավելի լայն հնարավորություններ ստեղծել զեկուցողների համար, ուստի զեկուցումները կարող են լինել կա՛մ անգլերեն, կա՛մ հայերեն:

Նունե Ավետիսյան - Հիանալի մտահղացում է:

Գ.Բ. - Այնուհետև, ինչն է կարևորը, առաջին գիտաժողովը տեղի կունենա Գլենդելում: Փորձենք, գուցե 2011թ-ի հոկտեմբերին, իսկ երկրորդը տեղի կունենա Հայաստանում (Երևան-Սևան):

Նունե Ավետիսյան - Օ՛, ինչ լավ բան եք մտածել:

Գ.Բ. - Եվ այս փաստը համընկնում է Հայոց փիլիսոփայական ակադեմիայի ստեղծման 25-րդ

տարվա տարելիցի հետ:

Նունե Ավետիսյան – Այսինքն՝ հոբելյանական է: Հրաշալի է:

Գ.Բ. - Եվ ես հույս ունեմ, որ բավականին աշխատանք ենք կատարելու միասին: Գիտաժողովի նպատակն է՝ ի մի բերել բոլոր գեկուցումները և տեսնել, թե ի՞նչ նորություն են հաղորդում երիտասարդներն այն խնդիրների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն լուծվել ավագ սերնդի կողմից: Մենք պետք է երիտասարդներին շատ աջակցենք, քանի որ նման մի երիտասարդ էլ մենք ենք եղել ժամանակին:

Նունե Ավետիսյան - Բիարկե, ինչու հիմա չօգնել նրանց, որպեսզի նրանք էլ այս մակարդակի հասնեն: Կարծում եք կգա՞ն նորերը, որոնք կկարողանան փոխարինել:

Գ.Բ. - Անպայման կգան, անպայման, և, ավելին, ես կարծում եմ, որ նրանք պետք է ավելին անեն, քան մենք:

Նունե Ավետիսյան - Բիարկե, որովհետև ամբողջ ապագան հենց նրանց ձեռքում է, պրն. Բրուսյան:

Գ.Բ. - Եվ, պատահական չէ նաև, որ ինչ ակադեմիա էլ ես ստեղծել եմ, նրանց աշխատանքներին ներգրավում եմ երիտասարդներին: Օրինակ՝ նույն Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիան, որն ունի իրեն առընթեր երիտասարդ հասարակագետների ընկերակցություն, Միացյալ Նահանգների բարեգործական միությունը, Հայաստանի Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանին առընթեր Մետափիլիսոփայության, փոխակերպական տրամաբանության և փաստարկման տեսության միջազգային գիտահետազոտական ինստիտուտը:

Նունե Ավետիսյան - Ուրախալի փաստ է բոլորիս համար:

Մեր գրույցն արդեն պետք է ավարտենք և ավարտենք այն բարի կամեցողությամբ, որը վերաբերում է գալիք սերնդին, որոնցից մեկը ինչպես ինքը՝ պրն. Բրուսյանը նշեց, ժամանակին ինքն է եղել, իրեն էլ են վստահել, ցանկացել, որպեսզի նա հաջողությունների հասնի: Ու այսօր տեսնել հասուն, կայացած, ինքնահաստատված մի հայրորդու այս մոլորակի վրա, ով մեծ հնարավորությունների տեր անձնավորություն է, ակադեմիկոս, նրա թրի տակով բազմաթիվ ժողովուրդների բազմաթիվ երիտասարդներ եկել են ու անցել և դարձել հիանալի մասնագետներ ու փիլիսոփաներ: Պիտի ուղղակի խոնարհաբար մեր բոլորի անունից շնորհակալություն հայտնեմ այս աշխարհում Ձեր ներկայության համար, որպես հայ փիլիսոփա, Ձեր ներդրումների համար այս մոլորակում որպես հայ մասնագետ, որպես հայ դասախոս, որպես հայ գիտնական: Եվ Ձեր ցանկությունների համար, որոնք առնչվում են մեր հայրենակիցներին: Այն շատ կարևոր գիտական հանդիպումների վերաբերյալ, որոնք մեր միտքը առաջ կտանեն, մեր երիտասարդներն էլ կվոգևորվեն:

Գ.Բ. - Միշտ պատրաստ եմ օգնել մեր երիտասարդներին:

Նունե Ավետիսյան - Ուզում եմ շնորհակալություն հայտնել Ձեզ այս հաճելի հանդիպման համար և HI-AM բարեգործական միությանը, նրա ղեկավարին, Նշան Աճեմյանին, ով կազմակերպեց այս հանդիպումը, և հուսամ, որ մեր կապը, մեր բարեկամությունը Միացյալ Նահանգների, Ձեր և այստեղի համայնքի միջև կշարունակվի և Ձեզ նորից կտեսնենք այստեղ և Հայաստանում կայցելենք Ձեզ, կլսենք Ձեր դասախոսությունները, որոնք պատկերացնում եմ, թե ինչ չնաշխարհիկ ժամեր են Ձեր ուսանողների համար: Ձեզ բարի վերադարձ եմ ցանկանում և նորանոր հաջողություններ: Դուք այնքան կենսունակ եք, որ, վստահ եմ, դեռ տարիներ շարունակ պետք է մարդկությանը պարգևեք այն, ինչ ունեք Ձեր ներսում: Շնորհակալություն:

Գ.Բ. - Շատ շնորհակալ եմ, շատ ապրեք:

Նունե Ավետիսյան - Ձեզ հաջողություն: Այսքանը բարեկամներ, թող Աստված պահապան լինի Ձեզ: Բարին ընդ Ձեզ:

Հարցազրույցը տեղի է ունեցել 2011թ.-ի փետրվարին
Ներկայացվում է խմբագրված տարբերակով
Նունե Ավետիսյան